
BOJ VYŠŠÍ TAKTICKÉ JEDNOTKY O MĚSTO

Podplukovník Bronislav Rapoš

Taktika boje o město se zrodila v boji vykořisťovaných tříd proti jejich utlačovatelům. Jsou všeobecně známy boje pařížských komunardů v roce 1871. Pařížská komuna nevytvořila sice nové formy vojenského umění, ale zkušenosti z bojů přispěly ke zdokonalení taktiky jak obranného, tak i útočného boje o město. Veliká vlastenecká válka dává nám mnoho příkladů tohoto druhu boje. Ve svém článku se pokusím shrnout zásady organizace a vedení boje o město vyšší taktickou jednotkou podle zkušeností z Veliké vlastenecké války.

Sovětská armáda dala klasické příklady využití měst v obraně, zejména v prvním období Veliké vlastenecké války. Obrana Leningradu, Oděsy, Sevastopolu, Moskvy, Stalingradu a jiných měst je toho nejlepším příkladem. Potvrdila velký význam obrany měst ve všeobecném systému obrany i jejich vliv na další průběh vývoje bojových událostí. Německé hitlerovské armády vykrvácely při útoku na obranu měst, organisovanou Sovětskou armádou, a hlavní velení Sovětské armády provedlo protiúder, které zničily fašistická německá vojska. Tím Veliká vlastenecká válka ukázala, že stalinská vojenská věda daleko převyšuje buržoasní vojenské doktriny i v boji o města. Příkladem toho je bohatýrská obrana Sevastopolu. Sovětská armáda dovedla bránit Sevastopol 250 dní, kdežto hitlerovská vojska byla schopna jej bránit jen několik dní. Sovětská armáda ubránila Moskvu i Leningrad a naproti tomu dobyla Berlín a to za pouhých několik dní.

Města jsou obvykle politickými a hospodářskými středisky, křižovatkami silnic, železničními uzly a s tohoto hlediska jsou taktickými, operačními, ba i strategickými objekty. Význam města pro boj je v tom, že se město dá rychle upravit k obraně a je značnou překážkou pro útočící vojska. V zimě poskytují velké osady a města přístřeší a dobré ubytovací podmínky pro vojska.

Ztráta měst, zejména průmyslových, podlamuje ekonomickou sílu obránce a má demoralisující vliv na jeho vojska. Naopak ovládnutí města zvyšuje morálku útočících vojsk a skýtá i jiné politické a ekonomické výhody.

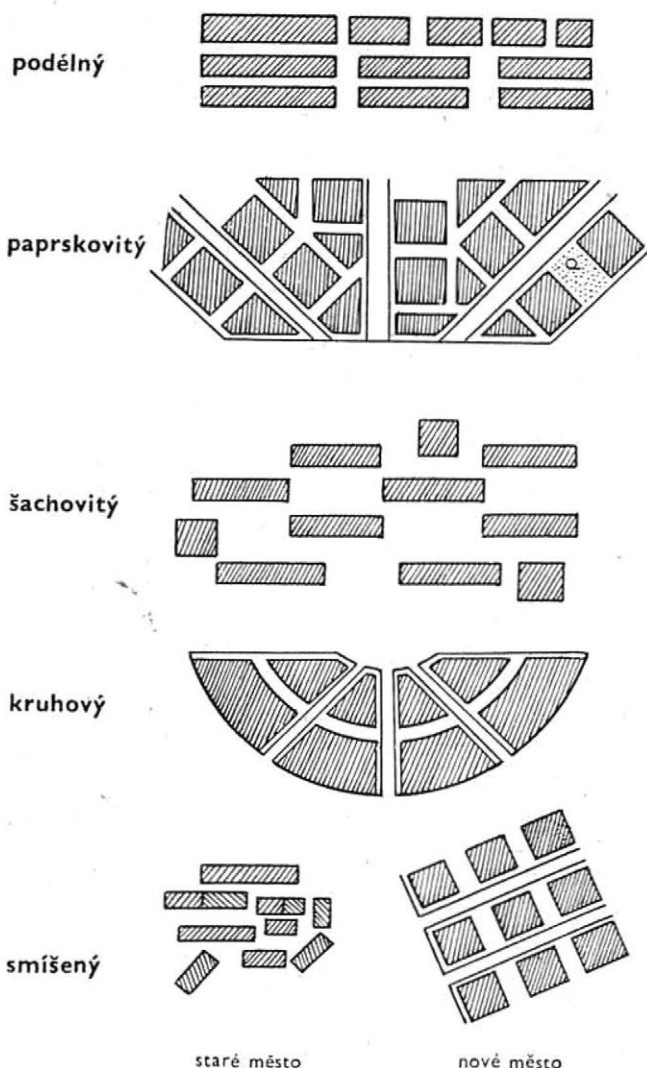
V článku se budu zabývat jak otázkami obrany, tak i otázkami útoku na město podle zkušeností z Veliké vlastenecké války.

1. Obrana města

Velká sídliště jsou výhodná pro budování obrany zejména proto, že se jejich kamenných staveb dá po náležité úpravě využít jako opěrných bodů.

Obrana sídlišť závisí na rozměrech (velikosti města), umístění sídliště, na tvaru ulic, na materiálu použitém ke stavbě budov, na morálce a připravenosti bránícího je vojska. Organizace paleb a velení musí být přizpůsobena těmto podmínkám.

Organizace obrany města v mnohém závisí na systému celkové výstavby města. Charakteristické systémy zastavění města lze schematicky vyjádřit takto:

Obr. 1.

Pro obranu je nejvýhodnější paprskovitý způsob zastavení města. Výhodný je i způsob kruhový.

Města stavená do formy kruhu (Moskva, Krakov, Paříž) jsou nejvýhodnější k organizaci obrany a umožňují dobré umístění záloh ve středu města i použití jich k protiútokům ve všech směrech.

Boj v městě má některé zvláštnosti a ty je nutno mít na zřeteli při organizaci obrany i při vedení obranného boje. Jsou to zejména:

Nedostatečný výhled a výstřel

Výhled a výstřel má velký význam při organizaci systému paleb. Generál Čujkov v článku o obraně Stalingradu zvlášť podtrhuje význam systému paleb: „Při organizaci obrany v městě je nejdůležitější pečlivá příprava paleb všech druhů vojsk jak k ničení sil nepřítele, který se připravuje k útoku, tak i k odražení nepřátelského útoku.“ To znamená organizovat systém paleb tak, aby nebylo místa, které by nebylo postřelováno. Proto je třeba rozmístit bojové prostředky se zřetelem na jejich bojové možnosti i zvláštnosti braněného města.

Stísněnost manévru

Zastavěné plochy města nedovolují ani útočníkovi, ani obránci provádět větší manévry. Palebný systém musí proto křížovými palbami postřelovat všechny volné prostory. Protiútoky záloh je nutno připravit širokými ulicemi a nezastavěnými prostorami.

Obtížné velení

Ztížené pozorování, značná zranitelnost linkového spojení a snížená donosnost radiových stanic mají nepříznivý vliv na kvalitu velení. Je proto nutno připravit více pozorovatelů než v otevřeném terénu a využívat ve velké míře pohyblivých pojítek a signálů. Zvláštnost velení je v tom, že celému městu velí velitel města, který je odpovědný za organizaci obrany i za boj o město. Jemu jsou podřízeny všechny jednotky bránící město.

Síla obrany města je založena na houževnatosti a úpornosti vojsk, na odolnosti obrany a na skloubení systému paleb se systémem zátarasů. Obrana musí být hluboká a protitanková, protidělostřelecká, protiletectká i protiatomová, kruhovým způsobem budovaná vcelku i v jednotlivých opěrných bodech.

Dalším požadavkem je, aby byla budována jak na přístupech k městu, tak i v městě, aby systém paleb byl několikapatrový a aby byla sladěna součinnost vojsk bojujících mimo město s vojsky v městě. Polní řád v článku 558 klade další požadavek:

„Každá osada musí být proměněna systémem obranných zařízení a ženíjních zátarasů na přístupech i v osadě samé v pevnost, způsobilou zastavit postup nepřítele a samostatně se bránit po dlouhou dobu, i kdyby se ocitla v úplném obklíčení.

Ne množství, ale hodnota vojsk, dobrá organizace palby a velení tvoří pevnost obrany osady. Vojska bránící osadu ji musí udržet a nesmějí ji opustit bez rozkazu představeného velitele.“

Organisace obrany

Obrana města se organizuje vně města, to je na přístupech k němu, a v samém městě.

Obrana vně města je organisována systémem obranných pásem v menších nebo větších vzdálenostech od města. V každém případě však vzdálenost od města musí být taková, aby nepřátelské dělostřelectvo nemohlo dělostřeleckými palbami působit na město.

Obranných pásem může být několik. To záleží na terénu, na velikosti města a na jeho významu, jakož i na silách, které jsou vyčleněny pro obranu města.

První obranné pásmo tvoří obvykle vnější obranný kruh. Buduje se ve vzdálenosti 25 až 35 km od města a skládá se z několika obranných postavení. U měst, která jsou stavěna paprskovitě nebo kruhově, bývá toto pásmo budováno jako uzavřený obranný kruh okolo města. Úkolem vnějšího obranného kruhu je vyčerpat už na dalekých přístupech k městu síly nepřítele a rozrušit jeho bojovou sestavu.

Další obranné pásmo může tvořit vnitřní obranný obvod a je vybudováno na blízkých přístupech k městu. Toto pásmo je ženijně lépe vybudováno, je vyztuženo pevnostkami, palebnými sruby a zátarasy, hlavně protitankovými.

Tato pásma jsou vybudována systémem polní obrany, jsou vzájemně spojena příčkami a jsou obsazena polními vojsky.

Přední okraj prvního vnitřního pásma obrany buduje se na obvodu města nebo se vysunuje dopředu, jestliže k městu přiléhají dominující výšiny, a je spojen s obranou samého města. Úkolem tohoto pásma je nedovolit nepříteli vniknout do města.

Struktura obrany uvnitř města je vytvořena z jednoho nebo z několika obranných pásem podle velikosti a typu výstavby města, buďto v kruhové formě nebo ve formě několika souběžných postavení za sebou, která jsou navzájem spojena skrytými průchody a spojovacími zákopy. Základem každého vnitřního pásma obrany je postavení skládající se ze systému uzlů obrany. Každý uzel obrany se obvykle skládá ze dvou až tří opěrných bodů pevně vzájemně spojených systémem paleb a zátarasů. Tyto opěrné body a uzly obrany je třeba přizpůsobit pro kruhovou obranu. Hloubka postavení a vzdálenosti mezi nimi jsou menší než při obraně polního typu, 1 až 2 km. Vyplývá to z nutnosti obsadit početné a hustě rozmístěné budovy, z kratšího výstřelu než v otevřeném terénu a s možností skrytého pronikání nepřítel přes dvory, zahrady a p. do hloubky obrany. Mezi postaveními se budují příčky s využitím ulic, parků, náměstí a větších objektů, které se dají snadno bránit.

Při organisaci obrany města má velký význam správný výběr předního okraje. Přední okraj možno budovat před městem na okraji nebo v hloubce města. V každém případě nutno jej vybrat tak, aby dal možnost udržet pod mnohapatrovou palbou přístupy k přednímu okraji, nejméně na vzdálenost 400 m.

Přední okraj se vysune před město tehdy, když to zaručí několika-patrový systém paleb, když je dostatek času na zemní práce a když to dovoluje situace. V opačném případě buduje se přední okraj na kraji města.

Uvnitř města se buduje přední okraj tehdy, když není dostatek sil a prostředků k obraně města a když před zděnými budovami jsou dřevěná stavení, jejichž obrana je obtížná a bezúčelná.

Přední okraj musí být velmi silně opevněn, aby bylo zabráněno nepříteli vniknout do krajních budov města a rozvíjet útok do hloubky ke středu města, kde jsou nejdůležitější úřady, instituce, ústavy a p.

Bojová sestava vojsk v obraně města závisí na stejných podmínkách jako obrana polního typu. Mimo to je třeba vzít v úvahu množství a rozmístění budov, šířku ulic a umístění náměstí. V každém případě musí bojová sestava zabezpečit obranu do celé hloubky.

Nebezpečí použití atomových zbraní, zejména na města, bude mít též vliv na bojovou sestavu vojsk. Šířka obranných úseků a pásem bude pravděpodobně větší, než je níže uvedeno, a bojová sestava bude více členěna do hloubky.

Pěší rota vytváří opěrný bod široký 500 až 700 m a hluboký 300 až 400 m. Může bránit též jednu nebo dvě budovy nebo jeden blok domů. Opěrný bod může být bráněn též jen jednou pěší četou nebo družstvem.

Pěší prapor brání praporní uzel obrany široký 1,5 až 2 km a hluboký 700 m. Praporní uzel obrany je vytvořen z rotních opěrných bodů. Jde-li o velmi rozlehlé a důležité budovy, nádraží, poštu, závod a p., vytváří se z nich opěrný bod.

Pěší pluk bývá v jednom sledu s vyčleněním pěších rot do zálohy. Šířka obranného úseku pluku bývá 3 až 4 km, hloubka do 3 km. Obranný úsek pluku se skládá z praporních uzlů obrany, ze záloh a z plukovní dělostřelecké skupiny. Zahrnuje obvykle jednu městskou čtvrť, několik ulic nebo jen několik bloků domů.

Pěší divise bývá také v jednom sledu s vyčleněním silné zálohy (do dvou pěších praporů). Šířka obranného pásma divise je do 8 km, hloubka 4 až 5 km. Podle typu města a ostatních činitelů majících vliv na vytvoření bojové sestavy, může být pěší divise i ve dvou sledech. Pěší divise brání zpravidla divisní okrsek města v rozloze několika městských čtvrtí. Někdy však může bránit jen jednu čtvrť města. To závisí na velikosti čtvrtě.

Armádnímu sboru přiděluje se pro obranu zpravidla jeden z okrsků, na které je celé město pro obranu rozděleno. Obranný okrsek přidělený armádnímu sboru protíná do hloubky několik pásem obrany.

Šířka a hloubka opěrných bodů a uzlů obrany bude vždy závislá na úkolech, silách a prostředcích, na množství a druhu budov a na míře nutnosti vytvořit silnou palebnou překážku před předním okrajem. Síla jednotek bránících opěrné body a uzly obrany bude záležet na konkrétních podmínkách. Někdy opěrný bod bude bránit jen družstvo nebo i jen několik mužů (na příklad Pavlovův dům ve Stalingradě). Uzel obrany může bránit jedna až dvě pěší roty. Taktéž pěší prapor může jednou bránit několik domovních bloků, jindy jen jeden dům.

Armádní sbor může mít bojovou sestavu v jednom nebo ve dvou sledech. Vzhledem k možnosti použití atomových zbraní je učlenění bojové sestavy do dvou sledů účelnější.

Zvláštností bojové sestavy při obraně města je, že jednotky obsazují menší prostory jak na šířku, tak do hloubky než v polní obraně.

Celá obrana, jednotlivé prvky obranného systému, opěrné body a uzly obrany se budují systémem kruhové obrany. Všechny jednotky, i pěší

čety, si vyčleňují silné zálohy, aby byla zabezpečena vysoká aktivnost obrany. I velitel města musí mít vždy svou pohyblivou zálohu kromě záloh, které si vyčlení jednotliví velitelé jednotek. Záloha velitele města je obvykle rozmístěna ve středu města na jednom nebo několika místech, aby mohla provádět protiútoky i po rotách, neboť šířka ulic obvykle nedovolí podnikat protiútoky většími jednotkami.

Velitelé všech jednotek si musí připravit směry protiútoků, to znamená udělat průchody v domech, v zahradách, v plotech a p. V průběhu boje je fronta přerušována, takže se vytvářejí otevřené boky, trhliny v bojové sestavě a spojení je narušováno palbou. Požáry a zničené budovy vytvářejí přechody tam, kde prve nebyly, a uzavírají je tam, kde byly připraveny. Tyto okolnosti nutí velitele, aby v každém konkrétním případě vyvinul iniciativu ve volbě směru protiútoků.

Palebný systém. Životnost a úpornost obrany závisí v mnohém na kvalitně připraveném systému paleb. Křížové palby musí být připraveny jak na přístupech k městu, tak i v samém městě, do ulic, volných prostranství, tak i před jednotlivé budovy a opěrné body. Poschodových budov je třeba využít k vytvoření několikapatrových paleb a proměnit je v těžko dobyté objekty. Okna i dveře na domech se zazdíávají a ve stěnách se vytvářejí střelny k vedení palby. Každé poschodí musí být připraveno k dlouhodobé obraně. Okolo bloků budov je nutno vykopat zákopy a úkryty, které by umožňovaly palbu z pěchotních a protitankových zbraní a chránily vojska před leteckými útoky.

Velká pozornost musí být věnována protitankové obraně. Tu je nutno organisovat na celou hloubku. Základem obrany jsou protitankové opěrné rajony a uzly organisované na tankových směrech. Protitanková děla se v nich umísťují v dolních patrech a ve sklepech budov tak, aby mezi sebou měla spojení palbou a možnou účinnou palbou postřelovat ulice, náměstí a volná prostranství. Výhodné je používat děl i celých dělostřeleckých baterií z léček. Děla umístěná v léčkách je nutno s boků i z týlu chránit pěšími jednotkami. Boj s tanky vedou pěší jednotky pancéřovkami, tarasnicemi, tekutou hořlavinou a protitankovými granáty. Mimo to si velitelé vyčleňují ve všech jednotkách od pěšího pluku výše pohyblivé protitankové zálohy a pohyblivé zatarasovací oddíly.

O ženíjních úpravách při obraně města podrobně hovoří náš Polní řád v člancích 563 až 567. Proto se o nich nebudu zmiňovat.

Systém dělostřeleckých paleb musí být založen na vzájemném spojení bočních a čelních paleb jednotlivých děl. Zmínil jsem se již o tom, že se boj ve městě vede v jednotlivých ohniscích. Z toho vyplývá, že se dělostřelectvo decentralisuje a 50% z něho se přiděluje jednotlivým opěrným bodům a uzlům obrany. K decentralisaci dělostřelectva taktéž nutí omezené pozorování, ztížená možnost manévru pohybem a nedostatek výhodných palebných postavení. Dělostřelectva pro nepřímou střelbu se používá podle konkrétních podmínek centralisovaně, to znamená, že se v pěších plucích a divisích vytvářejí dělostřelecké skupiny. Palebná postavení těchto skupin jsou umístěna uvnitř města, ale mohou být též za městem. Závisí to na velikosti města a na podmínkách terénu mimo město. Úkoly dělostřelectva v boji o město se v zásadě neliší od úkolů v normální obraně.

Tanky a samohybná děla se přidělují do opěrných bodů a uzlů obrany a používá se jich k vyztužení protitankové obrany jako kočujících děl

a v léčkách. K podpoře druhých sledů nebo všeobecné zálohy se vytváří tanková záloha. K zesílení protitankové obrany se využívá i stabilních a přenosných plamenometů, které se přidělují do opěrných bodů a uzlů obrany. Přenosných plamenometů se nejčastěji využívá v úderných (deblokovacích) skupinách spolu s pěchotou a ženisty.

Protože město je častým cílem leteckých útoků, má velkou důležitost správně organisovaná protiletecká obrana. Poměrně omezený prostor města ulehčuje protileteckou obranu, kterou zabezpečují organické prostředky jednotek. Umisťují se na střechách domů (zejména lehké a těžké kulomety) a používá se jich k boji s nízko útočícími letouny. Jinak obstarávají protileteckou obranu organické a přidělené protiletadlové a dělostřelecké jednotky.

Město se dá velmi lehko zapálit, proto musí velitelé věnovat velkou pozornost požární ochraně.

Je ještě nutno zmínit se o obraně proti atomovým zbraním, kterých bude zejména používáno na velká města.

Proti účinkům tlakové vlny způsobené výbuchem atomové pumy, je nutno vybudovat kryty se stropem nejméně 90 cm tlustým, který musí být přikryt ještě 80 až 100 cm silnou vrstvou hlíny. Vojska nemají vyhledávat úkryty v lehkých stavbách nebo za málo pevnými stěnami, neboť tam hrozí nebezpečí zasypání sesutým stavebním materiálem nebo zranění troskami a střepinami. Nejvýhodnější je vybudovat do země zapuštěné úkryty z vlnitého plechu s násypem asi 90 cm vrstvy zeminy. Takové úkryty dostatečně chrání vojska před účinky výbuchu atomové pumy.

Zbraně a bojová technika jsou značně odolné proti účinkům atomových zbraní. Jemnější zbraně a choulostivější bojovou techniku je nutno zakopat nebo ukryt v úkrytu. Jestliže atomová puma vybuchne na terénu nebo pod ním, je nutné udělat opatření k odstranění účinků radioaktivního zamoření. Zbraně a bojová technika odmořují se omýváním proudem vody. Je však nutno použitou vodu odvést pod zem.

Voda a potraviny se chrání plechovými obaly, s kterých se dají zamořující látky snadno odstranit.

Taktéž s betonových, asfaltových nebo dlaždicových silnic a náměstí bude nutno odstranit zamořený prach. To se provede splachováním proudem vody. Odmořovat obytné budovy, stavby a porostlý terén je prakticky nemožné a je nutno vyčkat, až radioaktivní zamoření předmětů přestane mít účinek. Po jednom až dvou dnech stupeň radioaktivního zamoření značně klesne a je možno provádět bez zvláštních následků odmořovací nebo vyprošťovací práce.

Správně organisovaná protiatomová ochrana, zejména zvýšená zdravotní péče, vybudování protiatomových úkrytů a dokonalé opatření proti požárům mohou podstatně snížit ztráty na lidech i na bojovém materiálu.

Činnost velitele a štábu v přípravném období

Způsob zpracování rozhodnutí je analogický jako v normální obraně. Když si velitel ujasňuje úkol a rozebírá situaci, musí vzít v úvahu ty zvláštnosti, které mají vliv na organizaci obrany v městě. Jsou to: ráz výstavby města, úloha a místo jednotky v obraně města (zda jednotka

brání celé město sama či v součinnosti s jinými jednotkami), množství a rozložení důležitých objektů a komunálních zařízení města, vodárny, plynárny, elektrárny a p.), zdravotní poměry a morálně politický stav obyvatelstva města.

Velitelský průzkum se provádí z několika stanovišť, je podrobnější a z toho vyplývá, že je třeba mu věnovat více času. Každý vyšší velitel je povinen podrobně provést průzkum rajonů obrany na možném směru hlavního úderu nepřítele a tím zabezpečit podmínky samostatné činnosti podřízených jednotek.

Způsob organisace součinnosti je tentýž jako v obraně polního typu. Vzhledem na důležitost samostatné činnosti i menších jednotek v boji o město musí velitelé organisovat součinnost do nejnižšího stupně. Velkou pozornost je nutno věnovat zabezpečení styků, zejména proto, že je možnost prosakování malých skupin útočníka do týlu jednotek. Aby se to zamezilo, je nutno organisovat na stycích a odkrytých bocích hlídky, léčky, na stycích včas rozmístit palebné prostředky a p. Ulice bývají obyčejně rozhraním mezi jednotkami. Obě strany ulice je však třeba přidělit vždy téže jednotce. Kromě otázek, které se řeší při normální obraně, musí vyšší velitel provádějící organizaci součinnosti upřesnit způsob organisace obrany komplexů budov, čtvrtí a způsob vzájemné palebné podpory. Dále musí určit činnost jednotek, vznikne-li požár. Každý velitel musí dokonale znát plán města, rozmístění bráněných objektů a na základě toho sladit protiútoky až do nejmenších jednotek.

Velení se organisuje podle všeobecných zásad. Při organizaci spojení je možno využít městské telefonní a telegrafní sítě, avšak je třeba provést opatření proti odposlouchávání. VS se buduje podle všeobecných zásad, využívá se zvláště odolných staveb a sklepů. Nedoporučuje se však umístit VS ve zvláště nápadných a významných budovách, protože budou cílem útoků nepřátelského dělostřelectva a letectva. Velitelských pozorovatelů se v obraně města buduje více než ve volném terénu. Přisunují se blíže vojskům, neboť osobní styk velitelů je nevyhnutelný a hloubka pozorování je mnohem menší než v polní obraně.

V přípravném období je nutno věnovat velkou pozornost organizaci průzkumu, pozorování a bojovému zajištění. Průzkum se provádí stejnými způsoby jako v polní obraně. Využití průchodů skrytých před pozorováním nepřítele, zvláště podzemních cest, ulehčuje do značné míry plnění úkolů průzkumných hlídek. Využití sklepů, stěn a plotů ulehčuje činnost léček a dává větší možnost získat zajatce. Pozorování je značně složité pro nepřehlednost terénu. Proto musí být síť pozorovatelů hustší a vzájemně spojená. Pozorovací úseky jednotlivých pozorovatelů mají se vzájemně překrývat tak, aby větší část terénu byla pod dvojím pozorováním. Pozorovatelní se nebudují jen na předním okraji, nýbrž i v hloubce obrany a je nutno je obsadit zkušenými poddůstojníky nebo důstojníky, kteří důkladně znají plán města.

Bojové zajištění se organisuje podle všeobecně platných zásad. Vzhledem k větší možnosti pronikání drobných nepřátelských skupin do hloubky obrany a k větší možnosti provádění sabotáží nepřátelskými záškodníky je nutno vysílat větší počet hlídek, zejména v noci. Hlídky zajišťují východy z kanálů a podzemních tunelů. Je nutno zabezpečit dokonale střežení důležitých objektů v městě, jako jsou elektrárny, plynárny, nádraží a p.

Zásady vedení obranného boje v městě

Boj o město začíná bojovou činností v předpolí. Tam vedou boj před-sunuté oddíly a jednotky bojového zajištění, které mají úkol zdržet útočícího nepřítele, zjistit jeho sestavu, směr hlavního úderu a nedo-pustit neočekávanou zteč na přední okraj. Velitel armádního sboru a ve-litelé divisi podporují boj předsunutých oddílů dělostřeleckými palbami.

Nepřítel začne boj o město dělostřeleckou a leteckou přípravou. Po dobu jejího trvání je třeba udržet nepřetržité pozorování. Jinak jsou vojska v úkrytech, aby byla udržena jejich bojeschopnost. Dělostřelec-tvo zabráňuje útoku pěchoty a tanků útočníka na přední okraj, oslepuje pozorovatelný a ničí jeho zálohy (druhé sledy). Ženisté během dělostře-lecké přípravy obnovují porušené zátarasy. Bránci se vojska odrážejí nepřátelský útok palbou všech bojových prostředků a nedovolují ne-příteli ovládnout přední okraj obrany. Jeho udržení závisí na houžev-natosti a úpornosti osádek jednotlivých bráněných domů na okraji města. Ztráta budov na předním okraji umožňuje nepříteli rozšířit vlom do stran a do hloubky obrany. Proto je nutno každý dům dobytý ne-přitelem orámovat palbou ze sousedních budov a protiútokem malých jednotek zničit vklínivšího se nepřítele. Protiútoky musí být provedeny velmi rychle, neboť každá ztráta času dává možnost nepříteli opevnit se v dobytých budovách a opěrných bodech. Jednotlivých budov znovu dobývají úderné (deblokovací) skupiny, které jsou složeny z pěchoty a zesíleny dělostřelectvem, tanky, ženisty a chemiky a jsou k těmto úkolům speciálně vycvičeny. Protože se boj ve městě rozpadá na jednot-livá ohniska, je možno neustálými protiútoky ničit nepřítele po částech.

Úkolem jednotek bránících opěrné body a uzly obrany je úporně bránit každý jednotlivý dům, poutat síly nepřítele, zastavit jeho útok a přinutit ho předčasně zasadit do boje druhé sledy (zálohy) a při-pravit podmínky k provedení protiútoků zálohami nadřazených velitelů.

Nepřátelské tanky proniklé do hloubky obrany jsou ničeny proti-tankovými děly, samohybným dělostřelectvem, tanky z lécek a tanko-borníky.

Kdyby obrana některého domu pozbyla významu, může jeho osádka na rozkaz nadřízeného velitele odejít, při čemž opuštěný dům zaminuje.

Důležitým údobím boje o město je provedení protiútoků zálohou (druhým sledem) velitele vyšší taktické jednotky. Protiútoky jsou ve-deny ulicemi nebo volným prostranstvím z různých směrů, je-li záloha rozložena v několika prostorech. Začátek protiútoků závisí na konkrétní situaci. Cílem protiútoků je zničit vklínivšího se nepřítele a obnovit přední okraj, který musí být po znovudobytí ihned opevněn. Také systém paléb musí být ihned zorganizován. Nedosáhne-li protiútok sta-noveného cíle, opevní se jednotky provádějící protiútok na dobyté čáře a připraví podmínky k provedení nového protiútoků nadřízeným ve-litelem.

Mechanisovaná divise se používá k protiútoků v boji o udržení vněj-ších pásem obrany města. Jestliže se nepřítel těchto pásem zmocnil, přesunuje se mechanisovaná divise do druhého sledu sboru nebo je jí přiděleno pásmo (okrsek) obrany. Její tankové útvary zůstávají však v záloze velitele sboru a používá se jich zpravidla ke společné činnosti s vševojskovou zálohou.

Opustit čtvrt města nebo celé město může jednotka jen na rozkaz nadřízeného velitele.

Úspěch obrany města závisí zejména

- na správné organizaci palebného systému;
- na podrobně organisované a dobře provedené součinnosti;
- na vysoké aktivitě obrany;
- na těsné součinnosti vojsk v předpolí, jednotek ve městě i mimo město;
- na iniciativě všech velitelů a schopnosti vést boj samostatných jednotek i v plném obklíčení;
- na vysoké morálce všech velitelů a vojsk;
- na ženijním vybudování obrany.

2. Útok na město

Útok na město se připravuje již na dalekých přístupech k městu. Při organizaci útoku musí mít velitel na zřeteli zvláštnosti boje o město, které budou mít vliv na volbu směru hlavního úderu, na bojovou sestavu, na organizaci součinnosti, na stanovení úkolů podřízeným jednotkám i na způsob vedení boje. Takovými zvláštnostmi jsou: stísněnost výhledu a výstřelu, které závisí na způsobu zastavení města, rozmístění budov a parků, uspořádání ulic, náměstí a p. To vyžaduje dokonalé organizace palebného systému, zejména využití přímé střelby, a většího počtu pozorovatelů.

Charakteristickým rysem v boji o město je boj zblízka, který vyžaduje dokonalé přípravy a tělesné zdatnosti, jakož i vysoké morálky vojsk.

Největší úloha v boji o město připadá malým jednotkám, neboť stísněnost prostoru k manévru nedovolí kompaktně použít velkých jednotek. Boj se rozděluje na jednotlivá ohniska, vede se bez přestávky od jednoho bloku domů k druhému, dostává ráz boje o opevněný prostor, což vyžaduje organizace úderných skupin (oddílů) dobře vycvičených a vyzbrojených různou bojovou technikou.

Boj se vede na zemi, nad zemí i pod zemí a vyžaduje sladěné součinnosti všech druhů vojsk i jednotlivých úderných skupin.

Budovy, kanály, podzemní chodby dávají možnost malým skupinám prosakovat do hloubky obrany a ničit tam velitelská stanoviště, sklady a spojovací uzly a dostat se tak na odkryté boky a do týlu nepřítele.

Při organizaci útoku na město musíme mít na zřeteli, že se boj o město vede v součinnosti s jednotkami, které bojují mimo město, obklíčují a izolují je od ostatních vojsk obránců.

Boj o město je charakterisován častými protiútoky malých jednotek, a proto je bezpodmínečně nutno každý dobytý dům, blok domů, ulici, zajistit proti protiútokům nepřítele a připravit je ke kruhové obraně.

Z uvedených zvláštností boje o město vyplývají tyto hlavní zásady útoku ve městě:

- Nesmějí být přestávky v boji od prolomení postavení na přístupech k městu, dobytí okraje města a využití úspěchu až k boji uvnitř města. To znamená, že útok nesmí být přerušen od začátku boje na

přístupech k městu až do úplného dobytí města a musí probíhat vysokým tempem. Jestliže se boj vně města rozvíjí úspěšně, je nutno útokem z chodu překvapit posádku a vniknout do města. K tomu účelu se silné předsunuté oddíly probíjejí do středu města, dobývají důležitých objektů, upevňují se v nich a bojují až do příchodu hlavních sil. Činnost předsunutých oddílů má být podporována letectvem.

- Na město je nutno útočit z několika úseků současně, ve sbíhavých směrech. Ty je nutno volit tak, aby vyústovaly k důležitým objektům města, k budovám centrálních úřadů, pošt, nádraží, továren a p., neboť ovládnutím těchto objektů se podlomí morálka obránce. Vždy však budou směry útoků záviset na zámyslu velitele, na celkové situaci, na struktuře města a na podmínkách terénu.
- Boj úderných skupin a úderných oddílů musí splynout v jeden celkový útok.
- Útočit se musí ve dne i v noci s narůstáním úderů z hloubky, zejména tam, kde se projeví úspěch.
- Dobyté objekty, bloky domů, ulice musí být ihned opevněny a musí v nich být organisována kruhová obrana.
- Ve všech případech musí před útokem předcházet dělostřelecká a letecká příprava.

Příprava a organisace útoku

Jednou z hlavních podmínek úspěšného útoku na město je dokonalá organisace a provedení průzkumu. Proto už na dalekých přístupech k městu organisují všichni velitelé průzkum s úkolem zjistit ráz polních opevnění města, průběh předního okraje, zjistit, které budovy a jak jsou upraveny k obraně, kde je nepřátelská obrana nejslabší a jakými jednotkami je město bráněno. Bez těchto zpráv nelze správně zhodnotit situaci a správně se rozhodnout.

Ve svém rozhodnutí musí velitel vyšší vševojskové jednotky určit: pásmo (úsek) útoku podřízené jednotky, směr hlavního úderu a ostatní směry útoků, bude-li jednotka útočit z několika směrů, objekty, jejichž ovládnutím se naruší systém celé obrany města, bojovou sestavu při bojích na přístupech k městu, o okraj města i uvnitř města. Úkoly podřízeným jednotkám. Vzhledem k velké obtížnosti boje o město určují se úkoly menší hloubky než při boji v polních podmínkách. Bližší úkol armádního sboru zpravidla obsahuje dobytí několika obvodů nebo částí města. Další úkol — dobytí nových objektů v hloubce města. Bližším úkolem pěší divise bude zmocnit se městské čtvrti nebo části města, úkolem pěšího pluku dobytí městské čtvrti nebo několika ulic, úkolem pěšího praporu dobytí bloku domů nebo opevněné velké budovy. Pěším divisím a pěším plukům se ve velkém městě dává několik dalších úkolů. Šířka pásma útoku závisí na situaci. Pěšímu pluku se zpravidla přiděluje jedna až dvě ulice, které jdou do hloubky s přílehlými bloky. Pěší divise dostane tři až čtyři ulice nebo obvod města, armádní sbor část města nebo celé město.

Bojová sestava musí být hluboká (armádní sbor, pěší divise, pěší pluky ve dvou sledech), složená ze sledů a ze silných záloh, aby útok mohl být živen z hloubky. Druhých sledů a záloh se použije k vystřídání prvních sledů, k útokům v nových směrech. Z pěších praporů se bezpodmínečně vytvoří úderné oddíly a v nich úderné skupiny, které

jsou základním prvkem k zteči a rozhodující jednotkou v boji o město. Úderné skupiny se dělí na podskupiny: útočnou (pěší četa + ženisté s plamenomety, tanky a děly), zajišťovací a palebnou. Činnost úderných skupin a jejich složení nerozvádím, neboť bylo již o nich psáno ve vojenském tisku.

Pěší divise není schopna svými organickými prostředky vést úspěšně boj v městě a je ji třeba zesílit zejména minomety, houfnicemi, raketomety, ženijními a plamenometnými jednotkami. Bojové prostředky se přidávají nižším jednotkám, neboť ty vedou boj samostatně a na nich leží celá tíha boje o město.

Je nutno se zmínit o účelnosti použití raketometů v boji o město, zejména pro jejich pohyblivost a velkou palebnou sílu. Použije se jich zejména k ničení uzlů odporu v ženijně upravených zděných domech, k jejichž ničení nebude možno použít děl velkých ráží pro přímou střelbu, protože vojska budou bojovat někdy jen přes ulici blízko sebe a bude velmi obtížné zaujmout těmito děly palebná postavení. Raketometných střel může být použito k přímé střelbě nejen z raketometů, ale též z balkonů a z oken, kde stačí položit raketu na okno, přibližně zamířit na ohnisko odporu a odpálit ji pomocí elektrické baterie.

Velkou pozornost je nutno věnovat organizaci součinnosti, která v boji o město má též své zvláštnosti.

Velitel vyšší vševojskové jednotky je při organizaci součinnosti povinen:

- Určit, jakým způsobem bude dobývat postavení nepřítele na přístupech k městu, na okraji města, i způsob ovládnutí významných opěrných bodů a uzlů obrany ve městě, jejichž ztráta bude mít za následek rozrušení systému obrany města.
- Stanovit úkoly dělostřelectvu k zabezpečení útoku na okraj města i k podpoře jednotek v boji o důležité opěrné body a uzly obrany uvnitř města. Taktéž musí uložit dělostřelectvu zabezpečit styky a boky útočících jednotek po dobu průběhu celého boje. Dále musí zabezpečit dobyté objekty i části města dělostřelectvem, a dát jim úkoly k odražení protiútoku.
- Stanovit způsoby určování cílů, smluvená znamení a signály.
- Nařídít způsob zasazení druhých sledů vyšší vševojskové jednotky, a když je to nutné, i zasazení druhých sledů pěších pluků. Vyřešit otázky zabezpečení jejich zasazení.

Zásady vedení útoku

Útok na obranné postavení na přístupech k městu provádí se podle všeobecných zásad útoku na polní obranu. Dělostřelectvo a minomety umlčují palebný systém obránců jak ze zakrytých palebných postavení, tak i přímou střelbou. Pěchota útočící pod ochranou dělostřeleckých paleb v těsné součinnosti s tanky a samohybnými děly přibližuje se k obranným postavením, zmocňuje se jich ztečí a snaží se ovládnout okraje města. Po dobytí okrajů města mění velitelé bojové sestavy svých jednotek a organizují činnost úderných skupin a úderných oddílů.

Boj na okrajích města vedou úderné skupiny a úderné oddíly v součinnosti s ostatními jednotkami, které útočí v rojnicích. Podporují je minomety a dělostřelectvo ze zakrytých palebných postavení, ale účinnější pomoc poskytuje dělostřelectvo přímou střelbou a zejména raketo-

metry. Tanky a samohybná děla postupují za pěchotou a podporují ji palbou s místa i z chodu. Jejich činnost bude však nutná i podél ulic před pěchotou; tehdy jeden tank kryje palbou druhý. V boji o město se s dobrými výsledky používá k zapalování budov plamenometných tanků.

Boj uvnitř města velkými jednotkami je vyloučen, protože ulice a náměstí jsou postřelovány organisovanou palbou z budov a jakýkoli pohyb po volných prostranstvích je nebezpečný pro pěchotu i pro tanky. O jednotlivé budovy a opěrné body bojují úderné skupiny a úderné oddíly. Sestava úderné skupiny závisí na úkolu úderné skupiny a na druhu zdolávaného objektu. Úderná skupina se může skládat z pěší čety nebo roty, družstva až čtyř těžkých kulometů, z jednoho nebo dvou družstev ženistů, ze 2 až 5 přenosných plamenometů, ze 2 až 3 chemiků, z baterie děl 76mm, nebo i větší ráže, z čtyř až rot tanků a čtyř samohybných děl.

Úderná skupina je základním prvkem v boji o vlastní město. Na její bojeschopnosti a činnosti závisí úspěch boje. Ničí živou sílu obránců, zmocňuje se opěrných bodů, opevněných budov a zajišťuje je. Tanky, samohybná děla a kulomety postřelují ulice, což ztěžuje obráncům organisovat protiútoky a současně usnadňuje rychlý postup úderných skupin do hloubky města. Děla přidaná úderným skupinám vedou palby do oken budov, kulomety postřelují okna vyšších poschodí. Pěší jednotky útočí na budovy otvory ve stěnách, okny a dveřmi a zmocňují se jich. K domům se přichází pod ochrannou palbou kulometů, které z poschodí budov dříve obsazených přestřelováním zajišťují úderné skupiny. Velkou pozornost je nutno věnovat zabezpečení tanků a samohybných děl před činností nepřátelských tankoborníků. Podle zkušeností z Veliké vlastenecké války nesmí se připustit přerušení boje uvnitř města. Jakmile se útočící skupiny zmocní jedné budovy, nečekají na její úplné vyčištění od nepřítelů a již musí útočit na další budovy. To znemožňuje obránci orientovat se v situaci a podlamuje jeho schopnost odporu.

Velitelé úderných skupin musí stále udržovat spojení s velitelem úderného oddílu a stále ho informovat o situaci.

Velitelé vyšších jednotek bedlivě pozorují vývoj bojových situací a v pravý čas živí útok z hloubky zasazováním druhých sledů a záloh. Je nasnadě, že všechny dobyté posice obránců, jednotlivé budovy, opěrné body, bloky domů a ulice musí být zajištěny hned po dobytí před protiútokem obránců a připraveny ke kruhové obraně.

Nepodařilo-li se dobyt město náhlým útokem, vojska jej obkličují, blokují a připravují nový útok.

Nakonec ještě několik slov o materiálním zabezpečení vojsk v boji o město.

Útočící vojska musí být vybavena plány velkého měřítka, které jsou opraveny podle leteckých snímků. Na těchto plánech je třeba zakreslit důležitá podzemní zařízení a očíslovat městské bloky a důležité objekty.

Aby jednotky nepociťovaly nedostatek střeliva, je nutno před útokem na město odlehčit jednotky od všeho zbytečného a místo toho je vybavit dostatkem střeliva a proviantu. Po dobu boje o město nebude totiž vždy možno jednotky normálně zásobovat.

Praporní a plukovní muniční sklady i divisní zásobovací místa se přisunují co nejvíce k bojujícím vojskům. Teplá strava z praporních kuchyní a dávka proviantu na celý den musí být dodána vojskům bezpodmínečně každého rána až do bojové sestavy. Zvláštní pozornost je nutno věnovat zásobování vodou, neboť místní zdroje mohou být ustupujícími vojsky otráveny.

K zajištění první pomoci je nutno každé úderné skupině přidělit zdravotníka a praporní, plukovní a divisní obvaziště přisunout co nejvíce k bojujícím vojskům.

Použitá literatura: Myśl wojskowa, čís. 4/1953,
Pom-chem-15,
Polní řád čs. branné moci.

